

SLECHTVALK BROEDVOGEL IN NEDERLAND

Peter van Geneijgen (Werkgroep Slechtvalk Nederland)

Inleiding

De slechtvalk is in Nederland vooral bekend als doortrekker en wintergast. Tot 1990 zijn slechts enkele broedgevallen bekend van de Waddeneilanden en de Veluwe. Een belangrijke oorzaak voor het onregelmatige en incidentele broeden zit hem misschien in de grote afstand tot de kernverspreidingsgebieden in die tijd. Daarnaast zal in ons vlakke landje het ontbreken van rotswanden ongetwijfeld ook een rol gespeeld hebben, voor slechtvalken het broedbiotoop bij uitstek.

Nieuwe status

In de jaren '60 dreigde de slechtvalk uit Europa te verdwijnen door het gebruik van persistente gifstoffen in bestrijdingsmiddelen. Na een verbod hierop begon in de tweede helft van de jaren '70 een voorzichtig herstel wat zich ontwikkelde tot een stormachtige uitbreiding vanaf de tweede helft van de jaren '80. Opvallend was hierbij het toenemend gebruik van hoge, dikwijls industriële bouwwerken als broedplaats.

In de periode die de slechtvalk nodig had voor zijn *come back* zijn verstedelijking en industrialisatie niet stil blijven staan en hoogbouw heeft een enorme vlucht genomen. Met een beetje fantasie zijn de contouren van sommige moderne steden te vergelijken met die van een rotsmassief dat opdoemt uit een vlakte. Voor enkele vogelsoorten, die van nature alleen op rotswanden voorkomen is de gelijkenis zelfs zo sterk dat ze er in grote aantallen te vinden zijn. Het meest sprekende voorbeeld is de stadsduif die beschouwd kan worden als een ondersoort van de rotsduif maar ook gierzwaluwen, huismussen, kauwtjes en spreeuwen broeden zowel op rotswanden als in de stad. Als top op de voedselpiramide volgt nu de slechtvalk die in het stedelijk milieu een nieuwe niche heeft gevonden.

Recente ontwikkeling en toekomstverwachting

In het stedelijk gebied van Keulen, Düsseldorf en het Ruhrgebied, op zo'n 75 km van de Nederlandse grens in Duitsland hadden zich in 1996 tenminste 16 broedparen slechtvalken gevestigd. Binnen een tiental jaren wordt daar een uitbreiding naar 50 paar verwacht. De slechtvalken die sinds 1990 op een electriciteitscentrale in Midden-Limburg broeden kunnen als voorpost van deze populatie in Nederland beschouwd worden.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen werd in 1993 de Werkgroep Slechtvalk Nederland (WSN) opgericht. Een verdere uitbreiding in Nederland was te verwachten en de WSN wilde dit vanaf het begin zo goed mogelijk volgen en vastleggen. De eerste uitbreiding kwam in 1996. Voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis waren er twee succesvolle broedsels. Daarnaast vestigde zich bovendien een derde paar maar te laat om nog een legsel te kunnen produceren.

Onderzoek met kleurringen

Om de populatieontwikkelingen goed te kunnen volgen wil de WSN de Nederlandse nakomelingen voorzien van een kleurring. In de Scandinavische landen en in Duitsland worden al tientallen jaren slechtvalken gekleurringd. Het is daarom van groot belang dat de verschillende kleurringprogramma's op elkaar zijn afgestemd. De WSN heeft daarom een inventarisatie gemaakt van het kleurringgebruik in de landen van waaruit we in Nederland vogels kunnen verwachten. Op basis daarvan hebben we in overleg met de Ringcentrale een unieke en bovendien ook toepasselijke kleur voor Nederland gevonden: oranje! Deze verhoogde ring is van verhard aluminium en heeft een ingegraveerde code die onder gunstige omstandigheden met een telescoop afgelezen kan worden. De code bestaat uit een letter en een cijfer. Aan de andere poot komt een roestvrij stalen Vogeltrekstation-ring.

Jan Wouters uit Reusel heeft van de Ringcentrale vergunning gekregen voor het aanleggen van de kleurringen. Hij heeft tot nu toe ook de nestjongen in Midden-Limburg geringd op de eenzame hoogte van 75 meter tegen de wand van een koeltoren. Om de uitbreiding in Nederland goed te kunnen volgen is het belangrijk dat er zo veel mogelijk nestjongen gekleurringd worden. Als het aantal broedparen de ontwikkeling in Duitsland blijft volgen kunnen ook andere ringers met nestjonge slechtvalken geconfronteerd worden. In voorkomende gevallen geeft de Ringcentrale na overleg met de WSN informatie over de werkwijze en het ringgebruik.

*adres: Peter van Geneijgen, Zijpendaalseweg 50, 6814 CL Arnhem
tel 026-4421626 (Werkgroep Slechtvalk Nederland)*